

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 022-03/13-12/09
Urbroj: 50301-04/12-13-12
Zagreb, 24. svibnja 2013.

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Priljeno: 24-05-2013		
Klasifikacijska oznaka:	Org. jed.	
021-12/13-09/08	65	
Uredbeni broj:	Pril.	Vrij.
50-13-05	-	-

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Izvešće o radu pravobraniteljice za osobe s invaliditetom za 2012. godinu - mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, klase: 021-12/13-09/08, urbroja: 65-13-03, od 2. travnja 2013. godine

Na temelju članka 110. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora, Vlada Republike Hrvatske o Izvešču o radu pravobraniteljice za osobe s invaliditetom za 2012. godinu, daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske, u odnosu na Izvešće o radu pravobraniteljice za osobe s invaliditetom za 2012. godinu, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela pravobraniteljica za osobe s invaliditetom, aktom od 31. ožujka 2013. godine, ukazuje na sljedeće:

U poglavlju 3. "Aktivnosti Ureda pravobraniteljice za osobe s invaliditetom", točki 3.4.2. "Položaj udruga osoba s invaliditetom na lokalnoj razini", navodi se da se tijekom 2012. godine pravobraniteljici za osobe s invaliditetom pritužio veći broj udruga osoba s invaliditetom koje provode trogodišnje projekte u sklopu kojih se pružaju socijalne usluge neophodne osobama s invaliditetom i djeci s teškoćama, da su im bez prethodne najave i konzultacija za 60 do 70% umanjeni proračuni za projekte ugovorene s tadašnjim Ministarstvom zdravstva i socijalne skrbi, što je dovelo u pitanje daljnje pružanje usluga.

S tim u vezi Vlada Republike Hrvatske napominje da je Ministarstvo socijalne politike i mladih, kao pravni slijednik Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, preuzelo obvezu financiranja 120 udruga kroz trogodišnji program "Razvoj i širenje mreže socijalnih usluga koje pružaju organizacije civilnoga društva", za razdoblje od 2010. do 2013. godine, te za razdoblje od 2011. do 2014. godine. S obzirom na to da su preuzete obveze iznosile 49.711.094,00 kuna, te su bile više od stvarnih mogućnosti, koje su iznosile 22.823.990,00 kuna, Ministarstvo socijalne politike i mladih izvršilo je usklađivanje raspoloživih sredstava u 2012. godini s obvezama vezanim uz financiranje druge/treće godine provedbe trogodišnjih programa. Nakon izvršene analize zaprimljenih izvješća, u razdoblju od 24. travnja do 9. svibnja 2012. godine održane su individualne konzultacije s predstavnicima svih udruga, nakon kojih je Ministarstvo socijalne politike i mladih donijelo konačnu odluku da će, radi usklađivanja s realnim financijskim mogućnostima, isplatiti sredstva za provedbu trogodišnjih programa 119 udruga, za razdoblje od 1. lipnja do 31. prosinca 2012. godine, sukladno priljevu sredstava iz dijela prihoda od igara na sreću. Unatoč ograničenim financijskim mogućnostima u 2012. godini, sredstva udrugama koje prate proces deinstytucionalizacije za osobe s invaliditetom, nisu se smanjila, te su one financirane u 100%-tnom iznosu. Ostale udruge financirane su u 80%-tnom iznosu za razdoblje od sedam mjeseci. Slijedom navedenoga, nije točno da je udrugama osoba s invaliditetom koje provode trogodišnje projekte, u sklopu kojih se pružaju socijalne usluge neophodne osobama s invaliditetom i djeci s teškoćama u razvoju, iznos financiranja umanjen za 60 do 70%.

Nadalje, u točki 3.6.4. "Visokoškolsko obrazovanje", obuhvaćeni su određeni segmenti koji se odnose na problematiku dostupnosti visokih učilišta osobama s invaliditetom, kao što su područje informiranja studenata s invaliditetom, prilagodba nastave na visokim učilištima potrebama studenata s invaliditetom, prikaz aktivnosti ureda za studente s invaliditetom, prije svega na Sveučilištu u Zagrebu, te prikaz rada nekih udruga koje okupljaju osobe s invaliditetom, uključujući i mlade koji se obrazuju na akademskoj razini. Međutim, u Izvješću nije naveden osvrt na aktivnosti koje sustavno poduzima Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, a koje se realiziraju u svrhu povećanja dostupnosti visokog obrazovanja, uključivanja što većeg broja mladih ljudi u akademsku zajednicu i osiguravanja boljih materijalnih uvjeta tijekom njihovog studiranja, te demokratizaciju pristupa visokom obrazovanju.

Naime, godinama se izdvajaju značajna sredstva iz državnog proračuna za poboljšanje studentskog standarda, a posebna i sustavna briga posvećuje se standardu studenata s invaliditetom. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta svake godine, osim što dodjeljuje velik broj državnih stipendija studentima s invaliditetom sveučilišnih i stručnih studija, te financijsku potporu za pokrivanje troškova poslijediplomskih studija studenata s invaliditetom, osigurava i njihov izravan smještaj (od 1. do 5. kategorije tjelesnog oštećenja) u studentskim domovima, u posebno prilagođenim sobama za osobe s invaliditetom. Također, dugi niz godina dodjeljuje se i financijska potpora za pokrivanje troškova prijevoza za sve studente s invaliditetom koji ne mogu koristiti uslugu javnog prijevoza. Potpora u iznosu od 500,00 kuna mjesečno dodjeljuje se studentima s invaliditetom tijekom cijele akademske godine, i to direktno na žiro-račun studenta. Trenutačno, preko 110 studenata s invaliditetom iz cijele Hrvatske koristi ovu potporu, a najveći broj studenata studira na visokim učilištima u Zagrebu. Također, svi studenti s invaliditetom imaju pravo na subvencioniranu studentsku prehranu.

Osim toga, potrebno je istaknuti da je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta podržalo inicijativu za organiziranje modela nastave na daljinu na visokim učilištima kako bi se omogućilo i onim osobama s invaliditetom koje nisu u mogućnosti svakodnevno dolaziti na nastavu na određeno visoko učilište, da pomoću suvremene tehnologije prate nastavu iz svoga doma. Primjerice, već nekoliko godina financijski se podupire obrazovanje studentice Grafičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu koja, kao prva studentica u Republici Hrvatskoj, sudjeluje u realizaciji modela visokog obrazovanja na daljinu.

Također, Vlada Republike Hrvatske je donijela Odluku o punoj subvenciji participacije u troškovima studija za redovite studente na javnim visokim učilištima u Republici Hrvatskoj u akademskoj godini 2012./2013., 2013./2014. i 2014./2015. (Narodne novine, broj 90/2012), kojom se, između ostaloga, određuje puna subvencija participacije u troškovima studija za sve studente s utvrđenim invaliditetom višim od 60%, s tim da je za ostvarivanje ovoga prava potrebno steći minimalno 30 ECTS bodova u prethodnoj akademskoj godini.

Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske smatra da su na sustavan način osigurani osnovni uvjeti (prehrana, smještaj, prijevoz, stipendije, troškovi studija) za uključivanje mladih osoba s invaliditetom na visoka učilišta, a pitanja koja se odnose na prilagodbu nastave i pomoć u savladavanju studijskih obveza trebala bi se rješavati na samom visokom učilištu.

Nadalje, u Izvješću se ukazuje na potrebu osiguravanja uvjeta za uključivanje učenika s teškoćama u sustav odgoja i obrazovanja te izjednačavanje mogućnosti za postizanje njihovog najvećeg mogućeg stupnja obrazovanja. Vezano uz navedeno, Vlada Republike Hrvatske napominje da je zakonskim i podzakonskim propisima regulirano i osigurano upravo inkluzivno obrazovanje učenika s teškoćama u redoviti sustav odgoja i obrazovanja. Navedeni uvjeti osiguravaju se kroz dodatnu edukaciju učitelja, nastavnika i stručnih suradnika, potporu stručnim timovima kao mobilnih multidisciplinarnim službama podrške, uključivanjem pomoćnika u nastavi u neposredan rad s učenikom i dr.

Vezano uz točku 3.8. "Mirovinsko osiguranje" i navode koji se odnose na pozitivne promjene u reviziji invalidnosti, Vlada Republike Hrvatske napominje da se poslovi koje je u 2012. godini obavljalo Stručno povjerenstvo za reviziju nalaza i mišljenja o invalidnosti, od 2013. godine obavljaju u Ministarstvu rada i mirovinskoga sustava, Samostalnom sektoru za reviziju nalaza i mišljenja o invalidnosti.

Vezano uz izmjenu odredbi članaka 121. i 122. Zakona o mirovinskom osiguranju (u daljnjem tekstu: ZOMO), potrebno je napomenuti da je člankom 7. Zakona o izmjenama i dopunama ZOMO-a (Narodne novine, broj 61/2011), s ciljem usklađivanja ZOMO-a sa Zakonom o općem upravnom postupku (u daljnjem tekstu: ZUP), izmijenjen članak 122. ZOMO-a, budući da je mogućnost izmjene nezakonitih rješenja propisana člancima 128. do 131. ZUP-a. Naime, člankom 129. ZUP-a propisani su uvjeti i razlozi zbog kojih se rješenje može poništiti ili ukinuti u cijelosti ili djelomično, stoga Vlada Republike Hrvatske smatra da se na temelju članka 129. ZUP-a, rješenje kojim je povrijeđen zakon ili opći akt Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje na štetu osiguranika, osigurane osobe ili korisnika mirovine, može poništiti u cijelosti ili djelomično, pa nema potrebe za uređivanjem istovjetnog pitanja u ZOMO-u. Na temelju članka 3. stavka 1. ZUP-a (u kojem se navodi da se ovaj Zakon primjenjuje u postupanju u svim upravnim stvarima i da se samo pojedina

pitanja upravnog postupka mogu zakonom urediti drukčije, ako je to nužno za postupanje u pojedinim upravnim područjima, te ako to nije protivno temeljnim odredbama i svrsi ovoga Zakona), u mirovinskom osiguranju već je na drugačiji, odnosno povoljniji način uređeno pitanje obnove postupka (članak 121. ZOMO-a).

Stoga, Vlada Republike Hrvatske smatra da je važećim propisima postupak ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja uređen na taj način da se omogućuje osiguranicima, odnosno korisnicima prava, primjerena zaštita pripadajućih prava (ispravljanje eventualnih pogrešaka) u primjeni materijalnog i postupovnog prava.

Vezano uz navode koji se odnose na dugotrajnost postupka u rješavanju zahtjeva za invalidsku mirovinu, potrebno je naglasiti da se postojeći invalidski sustav pokazao manjkavim iz tog razloga što se Republika Hrvatska danas suočava s velikim brojem korisnika invalidskih mirovina, što je ujedno posljedica gospodarske krize i nezaposlenosti, niza izmjena zakona i netransparentnosti sustava. Zbog svega navedenog potrebno je na novi način regulirati mirovinski sustav, s naglaskom na utvrđivanje preostale radne sposobnosti, a cilj te mjere jest smanjenje broja korisnika invalidskih mirovina s općom nesposobnosti za rad, pa se stoga planira promjena definicije invalidnosti i sustava profesionalne rehabilitacije. U planu je unaprjeđenje sustava invalidskog osiguranja, prvenstveno osiguranjem boljih uvjeta za ocjenjivanje invalidnosti, putem osnivanja jedinstvenog medicinskog centra za ocjenjivanje invalidnosti u sustavu mirovinskog osiguranja, u okviru Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, od 1. siječnja 2014. godine. Uspostavom jedinstvenog mjesta na kojem će se obavljati vještačenje, osigurat će se jedinstveni kriteriji vještačenja i poboljšanje efikasnosti rada vještaka, s ciljem utvrđivanja preostale radne sposobnosti osoba i njihovog uključivanja u svijet rada prema preostaloj radnoj sposobnosti. Početkom 2013. godine, ustrojena je u Ministarstvu rada i mirovinskoga sustava unutarnja ustrojstvena jedinica, Samostalni sektor za reviziju nalaza i mišljenja o invalidnosti, s ciljem efikasnijeg nadzora postupka medicinskog vještačenja radne sposobnosti. Također, u svrhu smanjenja sive ekonomije i rasterećenja državnog proračuna, planira se omogućiti postojećim korisnicima invalidskih mirovina kojima je utvrđena opća nesposobnost za rad, podnošenje zahtjeva za ponovnu ocjenu radne sposobnosti. U slučaju da im se utvrdi poboljšanje zdravstvenog stanja, odnosno preostala radna sposobnost, tim osobama će se omogućiti zasnivanje radnog odnosa i istovremeno primanje mirovine. Osim toga, potrebno je istaknuti da će se postojeći nedostaci, u pogledu primjene Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, riješiti donošenjem novoga zakona.

U odnosu na točku 3.9.1. "Socijalna skrb", Vlada Republike Hrvatske napominje da je tijekom 2012. godine izvršena evaluacija novog organizacijskog modela rada centara za socijalnu skrb "ured sve na jednom mjestu", te da je utvrđena potreba za određenim prilagodbama rada uvjetovanih veličinom centra (brojem stručnih radnika), strukturom stanovništva, odnosno korisnika i drugim činiteljima. Stoga je djelomično izmijenjen postojeći model rada koji sada, između ostaloga, naglašava važnost specijaliziranog pristupa u radu, kad god je to moguće, za pojedine kategorije osoba koje se za pomoć obraćaju centrima za socijalnu skrb. S ciljem što učinkovitijeg rada s korisnicima, centri će se voditi načelom vođenja slučaja (sustavni pristup u socijalnom radu koji obuhvaća aktivnosti procjene, odabira pristupa socijalnim uslugama planiranja, koordinacije, nadgledanja i evaluacije usluga koje trebaju odgovoriti na potrebe konkretnog korisnika) i primjenom individualnog plana promjene (proces u kojem se na temelju informacija koje su dobivene tijekom sveobuhvatne procjene potreba, poteškoća i resursa, razvija usmjeren, sistematičan i vremenski ograničen plan u suradnji s korisnikom, obitelji i drugim uključenim stručnjacima, službama i osobama).

Naime, Vlada Republike Hrvatske smatra da će ponovna uspostava specijaliziranog pristupa pružiti prihvatljivu razinu socijalne usluge svim korisnicima, a osobito djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom pri prevladavanju poteškoća.

Također, potrebno je istaknuti da je u tijeku i informatizacija sustava socijalne skrbi, koja uključuje popunjavanje baze podataka o korisnicima, što će omogućiti analizu i praćenje pokazatelja značajnih za socijalno planiranje. Informatizacijom sustava socijalne skrbi i njezinim umrežavanjem s drugim sustavima preko sustava OIB-a u svrhu razmjene podataka, postići će se ujedno i smanjenje administrativnih troškova, kao i pojednostavljivanje samog postupka ostvarivanja prava.

Vežano uz edukacije stručnih radnika, potrebno je istaknuti da je tijekom 2012. godine započeo trogodišnji ciklus stručnog osposobljavanja za licencirane supervizore psihosocijalnog rada, kojeg polaze stručnjaci iz ustanova socijalne skrbi, a navedenom edukacijom proširit će se mreža licenciranih supervizora u sustavu socijalne skrbi. Također, u tijeku je izrada pravne regulative kojom će se, između ostaloga, bolje urediti normativi u pogledu stručnih radnika zaposlenih u centrima za socijalnu skrb.

U odnosu na točku 3.9.2. "Skrbnništvo", Vlada Republike Hrvatske ističe da je, radi usklađivanja postojećeg zakonskog okvira vezanog uz institut skrbništva s Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom, pri Ministarstvu socijalne politike i mladih osnovana stručna radna skupina za izradu nacrtu prijedloga izmjena i dopuna Obiteljskog zakona, s ciljem prilagodbe sadašnjeg sustava skrbništva odredbama navedene Konvencije, osobito odredbom članka 12. stavka 2. Konvencije, kojom je određeno da osobe s invaliditetom imaju pravnu i poslovnu sposobnost na jednakoj osnovi kao i druge osobe u svim aspektima života. Osim toga, Ministarstvo je, radi educiranja stručnih radnika centara za socijalnu skrb, održalo više stručnih aktivna i izradilo stručna mišljenja i napatke s ciljem unaprjeđenja prakse kroz dosljednu primjenu zakonskih odredbi koje garantiraju zaštitu ljudskih prava u postupku lišavanja poslovne sposobnosti i skrbništva te mogućnostima da se u praksi implementiraju načela i odredbe Konvencije. Kroz navedenu edukaciju stručni radnici su upoznati s preporukama individualnog pristupa svakoj osobi, te o tome da se institut skrbništva, sukladno konvencijskim standardima i zakonskim propisima, koristi na način da se što je moguće manje ograničavaju prava navedenih osoba.

Osim toga, Obiteljski zakon kroz svoje odredbe osigurava određene zaštitne mehanizme kao što su, primjerice, skrbnička izvješća koja obuhvaćaju i cjeline vezane uz zdravstveno stanje štićenika, posebice vezano uz trenutno stanje štićenika s obzirom na razloge lišenja poslovne sposobnosti, obilazak štićenika od strane stručnih radnika, te obvezu liječnika primarne zdravstvene zaštite da svake tri godine na zahtjev centra za socijalnu skrb dostavi mišljenje o stanju zdravlja štićenika s obzirom na razlog lišenja poslovne sposobnosti. Navedenim odredbama osigurava se kontinuirano praćenje zdravlja štićenika u pogledu razloga lišenja poslovne sposobnosti.

Nadalje, u točki 3.13. "Sudjelovanje u kulturnom životu, rekreaciji, razonodi i sportu", u dijelu koji se odnosi na "Položaj sportaša s invaliditetom", a u vezi s dodjelom državnih nagrada koje se kao pojedinačna nagrada za vrhunska sportska postignuća dodjeljuju sukladno Uredbi o kriterijima za dodjeljivanje državnih nagrada za vrhunska sportska postignuća (Narodne novine, br. 111/2012 i 134/2012), Vlada Republike Hrvatske ističe da su sportaši s invaliditetom u potpunosti izjednačeni s ostalim sportašima. Naime, potrebno je istaknuti da su odredbom članka 82. stavka 2. Zakona o sportu definirana postignuća za koja

se mogu dodijeliti državne nagrade, a to su zlatna medalja, prvo mjesto na svjetskim i europskim seniorskim prvenstvima u neolimpijskim, neparaolimpijskim sportovima i neolimpijskim sportovima gluhih koji u Republici Hrvatskoj imaju dulju tradiciju te u slučajevima kada sportsko postignuće pojedinca ili sportske ekipe ima osobitu međunarodnu vrijednost i značaj. Također, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta je u dosadašnjoj praksi uvažilo sve prijedloge Hrvatskog paraolimpijskog odbora, Hrvatskog sportskog saveza gluhih i Hrvatskog olimpijskog odbora, te su, u skladu sa Zakonom o sportu i Uredbom o kriterijima za dodjeljivanje državnih nagrada za vrhunska sportska postignuća, donesene odgovarajuće odluke o dodjeli nagrada za vrhunska sportska postignuća sportašima s invaliditetom.

Zaključno, a vezano uz poglavlje 4. "Opće i financijsko poslovanje Ureda", Vlada Republike Hrvatske ukazuje da je u obrazloženju pojedinih skupina rashoda i izdataka, Materijalni rashodi (32), navedeno da su rashodi za 2012. godinu planirani u iznosu od 868.575,00 kuna, a izvršeni u iznosu od 847.662,00 kuna, međutim, navedeni podaci nisu sukladni podacima iz sustava Državne riznice gdje su rashodi planirani u iznosu od 867.875,00 kuna, a izvršeni u iznosu 846.964,16 kuna.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Milanku Opačić, potpredsjednicu Vlade Republike Hrvatske i ministricu socijalne politike i mladih, doc. dr. sc. Željka Jovanovića, dr. med., mr. oec., ministra znanosti, obrazovanja i sporta, Darka Ledinskog, zamjenika ministrice socijalne politike i mladih, mr. sc. Ivu Prpić, pomoćnicu ministrice socijalne politike i mladih, te prof. dr. sc. Ružicu Beljo Lučić, pomoćnicu ministra znanosti, obrazovanja i sporta.

The image shows the official seal of the Government of the Republic of Croatia, Zagreb. The seal is circular and contains the text "REPUBLIKA HRVATSKA" at the top, "VLADA REPUBLIKE HRVATSKE" at the bottom, and "ZAGREB" in the center. A signature is written over the seal, and the name "Zoran Milanović" is printed below it. The word "PREDSJEDNIK" is also visible above the signature.

PREDSJEDNIK
Zoran Milanović